

Trgovačke viesti.

Statistični podatci o tržišnih ciena gorivih drva. Pošto nam uzprkos molbe, koju u posljednjem broju o. l. upravismo na g. drugove, još uvijek manjkaju mjestne tržišne cienne gorivih drva za Varaždin, Krapinu, Koprivnicu, Viroviticu, Osiek, Zemun, Mitrovicu, Požegu, Rieku, Pakrac, Novu Gradišku, Brod, Sisak, Ogulin i Karlovac, to ovime ponavljamo odnosno molbu, moleć drugove naše, da nam odnosne podatke čim prije (po vrsti drva i razredu kakvoću) saobćiti izvole.

Šumske prodaje. Prigodom na dne 23. studena 1885. kod šumsko-gospodarstvenog ureda II. banske imovne občine u Petrinji obdržavane dražbe, postignut bi sliedeći uspjeh: Stiglo je ukupno 8 ponuda, i to, za 100 komada hrastova u šumskom srezu „Krn-dija“ procijenjenih na ukupno 2676 for. 10 novč., ponuda Paje Maihovića iz Jasenovca na 2940 for. Za 65 hrastova iz šumskog sreza „Žabarski bok“ procijenjenih na 1647 for. 58 nč., ponuda S. Merkadije iz Jasenovca na 1780 for., te ponuda dostalca P. Mačkovića na 1805 for. Za 77 hrastova iz šumskog sreza „Dvojani“ procijenjenih na 1382 for. 96 nč., ponuda Karla Morovića iz Siska na 1480 for. Za 281 hrastovo stablo, iz šumskog sreza „Čadjavski bok“, procijenjenih na 5295 for. 44 novč., ponuda L. Blasicha iz Siska, na 5700 for., te ponuda dostalca K. Morovića na 5861 fr. Za 157 hrastova iz šumskog sreza „Evin budjak“ procijenjenih na 2413 for. 40 novč., ponuda A. Šepovića iz Siska na 2620 for. Za 365 hrastova iz šumskog sreza „Nartak“ procijenjenih na 614 for. 72 nč., ponuda A. Šepovića na 630 fr. Sječina u srezu „Karlice okruž. V.“ ostade neprodana sbog posvemašnjeg pomanjkanja ponuda.

Prigodom na dne 27. studena 1885., ponovno kod poglavarstva grada „Petrinje“ obdržavane dražbene prodaje 2593 hrastova iz gradskih šuma, ostao je Trontli, ponudom od 55.500 for. dostalcem, jer drugih ponuda bilo nije.

Dne 3. prosinca p. g. obdržavana bi kod šumskog upraviteljstva kneza Thurn-Taxisa u Lekeniku, javna dražbena prodaja, od po prilici 1000 m³ hrastovih gradivih, te do 7000 m² hrastovih i bukovih gorivih drva.

Dne 28. prosinca obdržavana bi kod kr. podžupanije vukovarske pismena dražbena prodaja cielokupne kolikoće hrastovih, cerovih i grabovih drva, iz šume občine petrovačke „Mladi lug i Trnovec“ u procijenenoj vrijednosti od 3875 for. Uspjeh tih dražba nije nam još saobćen.

Dne 28. prosinca, obdržavana bi kod šumsko-gospodarskog ureda ogulinske imovne občine, dražbena prodaja zakupa na 3 godine, bukove gube uzrastle u imovinskih šumah. Uzključna ciena 120 for.

Prigodom na dne 14. prosinca, kod kr. podžupanije osiečke, obdržavane dražbene prodaje od 441 hrasta iz šume urb. imovne občine „Dopsin“, procijenjenih na 4935 for. 30 nvč., postignut bi sljedeći uspjeh:

Stigle su ukupno tri ponude, i to ponuda Petra Zimmera iz Osieka na 5100 fr., ponuda Rafaela Engelmana iz Osieka na 5320 for. i ponuda dostalca Stjepana Gregera iz Osieka na 5717 for.

Što se tiče prodaje, obdržavane na dne 15. prosinca, kod šumsko-gospodarskog ureda imovne občine u Otočcu, postignut bi sljedeći uspjeh:

U svemu stiglo je šest ponuda, i to ponuda Vidmara i Rogića iz Sv. Jurja kraj Senja, koji nudjahu za srez „Crno jezero“ po km. jelovine 2 fr. 70 nč. (dočim je uzklična cijena bila ustanovljena sa 3 fr. 20 nč.), za srez „Kuštarevska kosa“ po km. bukovine po 2 fr. 25 nč. (uzklična cijena bijaše 2 fr. 80 nč.), za srez „Brušljan“ km. bukovine po 2 for. 85 nč., prostorni metar bukovine pako po 82 nvč. (uzklična cijena bijaše 2 for. 80 nvč. i 60 nvč.), za srez „Jelovac i Apatin“ po km. jelovine 2 for. 60 nvč. (uz uzkličnu cijenu 3 for. 20 nvč.), za srez „Begovača“ po km. jelovine 2 fr. 51 nč. (uz uzkličnu cijenu od 2 for. 90 nvč.), za srez „Kališća“ vrh jelovine po 2 fr. 51 nč., bukovine po 2 for. 10 nč. (uz uzkličnu cijenu 2 for. 90 nč. i 2 for. 50 nvč.).

Dočim za ogromne šume šumarija „Sinačke i Koreničke“ nije nijedna ponuda stigla, nu uzprkos toga nadati se je, da će se u šumariji sinačkoj ipak moći godišnji etat prodati maloprodajom (po 20 stabala) na Krajišnike, dočim u šumariji koreničkoj neima tomu izgleda, dok se god neizgradi željeznica za gornju Krajinu, ili ona unskom dolinom u Bosnu.

Nova željeznica. G. D. W. Klein, trgovac u Osieku i hrvatska komercijalna banka u Zagrebu, dobiše na temelju zakonskog članka XXXI. od g. 1880. pravo, da od vinkovačke postaje kr. ug. drž. željeznica izlazeću, kroz občine Otok i Vrbanje do obale Save, nalazeće se preko puta trgovišta bosanskog područja Nova Brčka, vodeću parovoznu željeznicu sagrađe i u prometu uzdrže.

Naredbe i okružnice.

Shodna naredba. Gradsko poglavarstvo u Zagrebu izdalo je na dne 21. listopada 1885. sljedeći oglas: Da se uzćuvaju mladi nasadi crnogorice u okolici grada Zagreba i da se zaprieče krađe, što no se o božićno vrijeme haranjem jelovih, smrekovih i borovih stablica zgadjaju, određuje se, da se ovakovi stablići i njihove grane mogu u područje grada Zagreba donošati ili uvažati samo uz potvrđnicu dotičnoga občinskoga poglavarstva ili vlastelinstva, da su takovi stablići ili grane nabavljene dozvoljenim načinom.

Prekršitelji ove naredbe kaznit će se bez uštrba postupka kazneno-sudbenoga, ako mu mjesta bude, zatvorom do 10 dana ili globom od 50 for. austr. vried.

Istu naredbu dala je i kr. podžup. zagrebačka u obližnjih občinah grada Zagreba oglasiti.

Naredba o osposobljenju šumarskoga osoblja. Mi smo jur lanjske godine u o. l. na str. 327—329., članku „Jedna o t. z. šumarskih vještacih u poslovih parbenih“, iztaknuli naše nazore u pogledu osposobljenja šumarskoga osoblja, sada pako čitamo, da je c. kr. zemaljska vlada za Korušku, u smislu ustanovah § 22. z. č. od 3. prosinca 1885. z. v. l. br. 250. izdala sljedeću naredbu:

„Počamši od 1. siečnja 1886. dužni su svi oni vlasnici šuma, kojih šumski posjed 1500 ha. ili više obsiže, namjestiti u svrhe šumarskoga gospodarenja osposobljene šumske upravitelje.

Osposobljenim vještakom imadu se smatrati samo oni šumarski upravitelji, koji se mogu izkazati svjedočbom, da su položili ili u smislu ministerijalne naredbe od 16.

siečnja 1850. z. v. l. br. 63, ili pako po propisu ministarstva za poljodieljstvo od 13. veljače 1875. br. 129., z. v. l. br. 9. propisani državni izpit za šumarsku upravu.“

Bilo bi uputno, da se i kod nas nešto strožije pazi, tko li je u istinu osposobljeni šumarski vještak, tko li se pako takovom samo samovoljno nazivlje, i to ako ne s drugih razloga a to stoga, da se šumarskom naraštaju pruži sгода, da uzmogne nakon svršenih nauka narodu i zemlji doista koristiti uporabom naučenog.

Lovstvo.

Pošast zeceva. U posljednjem broju o. l. spomenusno, da se medju zecevi u susjednoj Kranjskoj pojavila njeka do sad nepoznata bolest, koja prieti, da će u tamošnjih revirih brzo nestati koristne te divljači. Slično javljaju takodjer i iz Francezke, gdje da su u départementu du centre zecevi već tako rekuć nestali, a isto tako, da je oboljelo više osoba, koje su takovu divljač jela.

Iz gorskoga kotara. (Srna sa rogovima — ubijen medvjed.) Od g. Gjure Jareša — primismo sljedeće sitnice:

Dne 3. prosinca, ubijena je u šumskom kotaru „Brod“ vlastelinstva kneza Turn-Taksisa, po lugu Matiji Severu, srna sa rogovima. Svakako dosta riedki pojav. Rogovi su zakrčljavi, 5 cm. visoki — sa krasno razvitimi ružama — samo šteta što su likom obrašteni.

Dne 19. studena pako, ubio je u istom šumskom kotaru, lugu Franjo Korelec, medvjeda, koji je težio 128 klgrm.

Ovom sгодom nemožemo propustiti, a da neiztaknemo, neshodnost ustanove, po kojoj lovac, ubivši medvjeda, te želeći dobiti propisanu nagradu, dužan oblasti predati ušesa, ubijene zvijeri, čim bezdvojbeno vriednost kože znatno gubi.

Nebi li umjestnije bilo, da se odredi, da lovac umjesto ušesa, imade političkoj oblasti pridonieti jezik medvjedji, ili lubanju ma i uz potvrdu područnog poglavarstva da je u istinu medvjed ubit po dotičniku?

Umjetno ribogojstvo u Švajcarskoj. Kolika se važnost podaje u najnovije doba ribogojstvu u Švajcarskoj, dokazuje po najbolje činjenica, da se je g. 1883., ukupno 3,283.749, godine 1884. pako 4,335.117. riba uzgojilo u raznih odgojilištih riba (Fischbrutanstalten) u zemlji. Najviše se uzgojilo pastrva, naime 1,197.426 kom., a zatim glavatica 1,125.500 komada, ostalo otpada na krape i druge koristne ribe. Broj samih odgojilišta za ribe, narasao je jur na 53, država daje im pripomoć od godišnjih 7398 franaka. U obće se u Švajcarskoj velevažnoj toj gospodarskoj grani sva pozornost obraća.

Čudnovat lov. Piše nam prijatelj iz Brinja: Dne 14. prosinca izašao je gosp. F. B. bez puške i psa, da po sniegu razgleda tragove divljači. Imao je uza se mali pištolj, nabit vučjakom. Ciev pištolja duga je 10 cm. Vračajući se kući, sledio je zečji trag, sve do ležišta. Kad najednom opaziv g zec, skoči kroz šikaru na čistac, g. B. strastven lovac, posegne za pištoljem i ubije zeca na 10 koračaja daljine.

Molba šumarom i lovcem. Čitamo u „Viencu“. Godine 1863—1864., javljale su mnoge novine, da su se u raznih stranah Europe pojavile njeke neobične ptice od razreda koka; opaženo ih je blizu 1000 komada, a ubijeno do 200, te su mnogi eksemplari dospjeli tako u razne muzeje. Dokazano je pako, da su to bile tako zvane kekeričke (Syrnhaptes paradoxus zoologa, njemački: Fausthuhn ili Steppenhuhn), porieklom iz Azije. Pošto je veoma vjerojatno, da su se te ptice i kod nas pojavile, ali toga nije onda nitko bilježio, to se ovim putem mole svi, koji bi štogod o tom znali, osobito pako i p. n. gg. šumari i lovci i t. d. da bi o tom točno obavjestili ravnateljstvo nar. zooložkoga muzeja u Zagrebu.

Uzroci račje kuge. Čitamo u „Oesterreichische Forst-Zeitung“, pod naslovom „Die Kerbspesst und ihre Ursachen“ među ostalim sliedeće: Prvi znaci pogibeljne te bolesti, koja je kadra uništiti rake čitavih poriečja, slabo se opažaju. Brzo se međutim pojavljuje velika slabina, smetanje u gibanju, prestajanje primanja hrane, neugodna duha, te padanje pojedinih dielova tiela, našto sledi smrt.

Uzroci račje kuge bijahu za dugo nepoznati. Ma sve, da se i jest mikroskopičnimi iztraživanji bezdvojbena dokazalo, da je račja kuga bolest, spadajuća među t. z. infektivne bolesti, to se ipak u ostalom mnienja vrlo razilaziše. Sad se tražio uzrok bolesti u t. z. Branchis l' della astoci (Krebsegel), koji se nalaze slobodni ili zarašteni u mesu mišicah; a isto se tako držahu uzrokom te bolesti, takodjer i gregarine, amobe uz raznolike gribe. Nije napokom i to mnienje uzmanjkalo, da se pod imenom račje kuge, komulativno misli više posve raznolikih, uništavajućih bolesti. Zoologični institut sveučilišta u Lipskom, preduze napokon izpitati istinitost svih tih raznolikih nazora, dobivši u tu svrhu dovoljnu količinu na kugi poginulih raka iz Odre. Iztraživanja sama preduze profesor Rauber. Do skora bi ustanovljeno, da uzrok bolesti nebijaše ni „Branchiobdele“ ni „distomee“, pošto se prvanji samo riedko kada pronadjoše, posljednji pako u obće nenadjoše, a isto se toga nepokazivahu ni gribe (Spaltpilze). Gregarine i amobe se doduše vidjevahu; nu po mnienju prof. Rauberu spadaju takove među hraniva rakâ. Takodjer i t. z. Porospermium Häckeli se našao raztrošen u spojevih tiela, nu ni ovo se nemogaše smatrati uzrokom pošasti, pošto nebijaše redoviti pojav, niti se kod bolešnih raka našao u većem mnoštvu, no se nalazijaše u zdravih.

Toga radi obrati prof. Rauber svu svoju pozornost iztraživanju sglonih mišica, po raznih dielovih tiela, kao i krajevih nogu. Sve te česti tiela bijahu omekšana, često se razpadoše poput kaše, a već prvi mikroskopični preparat pokazivaše mnogobrojno pojavljenje gribova, te s razvitkom istih u savezu stojeće raztvoranje mehkih česti tiela, prikazivaše se pako to razvijanje gribova u obliku dugoljastih, svjetlih, granatih niti, koje u manje većem mnoštvu sadržavahu malena, tamna ili žutkasta zrnca.

Tim bje pako dokazano prisustvo njeke vrsti Saprolegnie t. j. griba, koji mehke dielove sglobova raztvora, te se odatle onda čitavim tielom razprostire, griba, koji je poznati neprijatelj ribogojstva, te ostalih vodenih živina. Žalibože nam profesor Rauber nije podjedno spomenuo i ono sredstvo, kojim bismo mogli inficirane vode očuvati ili osloboditi tog griba. Sumnja se međutim, da se razvitak tih gribova pospješava tekućinama, dolazećimi u vode iz varionica i žganionica i t. d.

Izkaz lovine gospoštije Vukovarske g. 1884/85. U lovištih vlastelinstva presvietloga g. grofa Dragutina Eltza, ubijeno bi godišta 1884/85. od koristne divljači: 354 komada zeeva, 16 prepelica, 1 divlja guska, 5 djetlova, 49 šljuka, 2 bekasine, 1 livadna šljuka i 6 pataka, ukupno dakle 434 komada koristne divljači. Od škodljive zvjeradi pako ubita su: 4 kurjaka, 17 divljih mačaka, 71 lisica, 23 jazavca i 6 kuna, zatim 81 kobac, te 81 komad manjih štetnih ptica, ukupno dakle 283 komada. I. P.

Vuci u Kranjskoj. U okolici sv. Petra pojavilo se toliko vukova u posljednje doba, da su počeli već i na ljude navaljivati, te je uslied toga okružna oblast odredila hajke. — Za tamošnje krajeve svakako riedkost.

Knjižtvo.

Balkan. Počam od nove godine izlaziti će u Zagrebu, pod uredničtvom g. A. Harambašića, svakoga 1. i 15. u mjesecu, na dva tiskana arka u velikoj osmini, novi beletristični list pod imenom „Balkan“. List biti će urešen izvornimi slikami, a ciena mu udarena na četvrt godine sa 1 for. 50 novč. Uredništvo obećaje, da će oko lista sakupiti sve poznatije sile na peru, a zastupnika da imade u svih granah liepe knjige:

u romanu, u noveli, u slikarstvu, u glasbi, u drami, u pjesmi epskoj i lirskoj, u kritici i t. d. Tko je prijatelj hrvatskoj liepoj knjizi, željan zabave, te moguć, neka se predbroji.

Franjo Šporer, pjesnik. Njeki dan, dostavi nam prijatelj vrlo zanimivu knjižicu: „Forst- und Jagd-Kalender des lustigen Waldteufels aus der k. k. österreichischen Militärgrenze für das Jahr 1865.“ što no ju dični Franjo Šporer g. 1865. izdao pod imenom Jochan Wentzely. Knjiga ta u koliko je vrlo dobro, nu oštro ilustrirala i tadanje odnošaje šumarstva u vojnoj Krajini, (bila je ako se nevaramo i zabranjena), sadržaje obilje šala, satira i inih pjesničkih proizvoda nestora našeg šumarstva, a među ostalim i liep prilog k upoznavanju tadanjih šumarskih odnošaja u Krajini, koji ćemo do sgođe i u ovom listu shodnim načinom objelodaniti.

Knjiga ma sve da je njemački pisana, odiše ipak skroz i skroz čistim hrvatskim duhom slavnog pisca.

O napredku zoologije u Hrvatskoj za posljednjih 50 godina. Dne 5. prosinca p. g. čitao je u javnoj sjednici matematičko-prirodoslovnoga razreda jugoslavenske akademije, pravi član g. prof. S. Brusina, razpravu: „O napredku zoologije u Hrvatskoj za posljednjih 50 godina.“

Akademik iztraživao je prije svega što je uradjeno prije te dobe, te pri tom spomenuo među ostalim prirodni zemljopis Dalmacije od Petra Nutrizia Grisogona od god. 1780. koji sadržaje prvi mali pregled faune jadranskoga mora, mršav dakako, nu onda je jedva moglo bolje biti.

Naveo je nadalje, kako u nas nije prije moglo biti govora o njegovanju zoologije već zato, što nije bilo niti zooloških biblioteka, niti muzeja, te su oni, koji su se htjeli posvetiti ovoj znanosti, morali ostaviti svoju domovinu, kao što Dubrovčanin P. Doderlein, još i sada prof. zoologije u Palermu, R. Molin prof. sveučilišta prije u Padovi poslje u Beču, I. Vlaković još danas prof. sveučilišta u Padovi i t. d. Uslied toga su ovi najznamenitiji hrvatski zoolozi mogli samo dielomice i to indirektno biti od koristi za poznavanje naše faune.

Akademik je nadalje iztaknuo, kako je zoologija još danas u Hrvatskoj prava pepeljuga i to zato, što ne samo obični sviet, nego i izobraženi, pače i učeni ljudi neznaju još cieniti njezinu veliku nutarnju vrijednost.

Prešavši nakon vrlo zanimivog obširnog uvoda, na glavnu svoju zadaću, izjavio je kako je složio podpun bibliografski popis zooloških radnja Hrvata, koji će razpravi dodati, u kom je pobilježeno blizu 300 radnja od preko 50 pisaca. Prvi prilog te ruke imamo zahvaliti Dalmatincu F. Lauzi, koji je god. 1826. izdao u Bologni prilog za poznavanje faune Neretve. Iza njega spomenuo je radnje Danila, Sandra, Carare, Kuzmića i drugih Dalmatinaca, koji su što doprineli k poznavanju domaće faune, dakako sve u talijanskom jeziku.

Prvi zoološki članak s ove strane Velebita izda g. 1856. velezaslužni pok. akademik Ž. Vukasović na njemačkom jeziku.

Iza njega pojavio se odmah šumar I. Ettinger, koji je g. 1857. napisao prvu hrvatsku zoološku knjigu, te ga zato akademik proglasuje prvim hrvatskim zoologom.

Napose je pako spomenuo najzaslužnije hrvatske zoologe i to onim redom kad su se prvi put pojavili, naime svojom prvom zoološkom ili paleozoološkom radnjom t. j. Erjavec, Brusina, Schlosser, Klecih, Stalio, Pilar, Barač, Šebišanović, Gorjanović, Kolombatović, Jurinac, Car, Medić, Korlević i t. d.

Na kraju izrekao je svoje mnienje o kvantitativnoj i kvalitativnoj vrijednosti ukupnog rada hrvatskih zoologa, te je završio izjavom, da su Hrvati tek započeli, da će ipak već skoro biti više zoologa, te se nada, da će se njihov rad tako pospješiti, čim samo oživi hrvatsko prirodoslovno društvo.